

Nr 19.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående översyn av nöjesskatteförordningen m. m.

(1:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 164 av herr *Hansson* m. fl. och II: 204 av herr *Gezelius* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t, efter erforderlig utredning, till 1954 års riksdag måtte framlägga förslag om sådan ändring av nöjesskatteförordningen, att tävlingar och uppvisningar i idrott eller gymnastik, som anordnas av förening, vars ändamål är att främja icke professionell idrott eller gymnastik, fritages från nöjesskatt för dessa tävlingar och uppvisningar»; samt

2) motionen I: 294 av herr *Bengtson*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en allmän översyn av nöjesskatteförordningen och andra för ifrågavarande område gällande förordningar i enlighet med motionens syfte».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 294 och II: 204.

Enligt 1 § förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt skall sådan skatt erläggas för nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift. Därjämte finnes en särskild regel om beskattning av den s. k. restaurangdansen. Med nöjestillställning avses bl. a. teaterföreställning, musikunderhållning, litterär underhållning, uppvisning i konstnärlig dans, biografföreställning, uppvisning eller tävling i sport, idrott eller gymnastik så ock eljest i skicklighet av visst slag, ävensom annan tillställning, som till sin art och sitt syfte är jämförlig med avsedda tillställningar. Till nöjestillställning hänföres icke uppvisning eller tävling i skicklighet, som främst syftar till förkovran i visst yrke, ej heller schacktävlan, visning av museum eller annan liknande inrättning, utställning av djur eller utställning av konst eller andra föremål. Nøjesskatten upptages i form av skatt på biljett eller annat bevis, som berättigar till deltagande i nöjestillställning, och utgår med 15 procent å bruttopriset för varje biljett, inberäknat skatten; dock att för biografföreställning nöjesskatten utgår med 30 procent, om bil-

jettpriset icke överstiger en krona, och eljest med 30 procent av en krona och 45 procent av återstoden av biljettpriset. Nöjesskatten fördelas med hälften till staten och med hälften till den kommun, inom vars område nöjeställning äger rum; dock att nöjesskatten för biografföreställningar fördelas med tre fjärdedelar till staten och en fjärdedel till kommunen.

I nöjesskatteförordningen finnes i 13—18 §§ utförliga regler om undantag eller befrielse från nöjesskatten. Av dessa bestämmelser må här återgivas följande. Undantagen från förordningens tillämpning är nöjeställning, som anordnas av kungl. teatern eller kungl. dramatiska teatern i Stockholm å lokal, som för teaterns verksamhet i huvudstaden stadigvarande begagnas. Nöjesskatt utgår icke därest nöjeställning med hänsyn till sitt innehåll är ägnad att tjäna vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringssyfte. För biografföreställningar gäller den särskilda regeln, att skatt icke utgår för föreställning med film, vars visning enligt särskilt, före föreställningens hållande lagakraftvunnet förhandsbesked av statens biografbyrå förklarats vara ägnad att tjäna sådant ändamål eller syfte som nyss sagts. Organisation, som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, åtnjuter befrielse från nöjesskatt till den del skatten för varje tillställning icke överstiger 75 kronor. Såsom sådan organisation anses också folketshusförening eller folkparksförening, så ock annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal, ändå att dess huvudsakliga syfte icke är att främja nyss avsedda ändamål. Nämnda skattebefrielse gäller dock icke för tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen eller biografföreställning med visst undantag. Förutom denna generella befrielse för vissa ideella organisationer må, i det fall att behållning av nöjeställning skall användas uteslutande för välgörande eller allmännyttigt ändamål, länsstyrelse, efter hörande av vederbörande kommun, medgiva befrielse från nöjesskatten. Mot kommunens avstyrkande kan befrielse dock icke medgivas från kommunal nöjesskatt. Lämnar länsstyrelsen ej medgivande om befrielse eller är fråga om nöjeställning av annat slag än nyss sagts äger kommunen medgiva befrielse från den kommunala nöjesskatten.

Är tillställning sammansatt av skilda delar, av vilka någon är att anse såsom nöjeställning, skall frågan huruvida nöjesskatt skall utgå bedömas med hänsyn till tillställningens huvudsakliga innehåll och syfte. Äger nöjeställning rum inom två eller flera kommuner och kunna uppborhetsmyndigheterna i dessa kommuner ej överenskomma om nöjesskattens uttagande och fördelning, skall länsstyrelsen förordna därom. I fråga om nöjeställning, som hålles inom municipalsamhälle eller inom köping, vilken ej utgör egen kommun, skall de för kommunen gällande reglerna tillämpas i fråga om municipalsamhället eller köpingen.

De föreliggande motionerna berör nöjesskatt för tävlingar i icke professionell idrott och gymnastik. I motionen I: 294 har dessutom upptagits frågan om nöjesskatt för teaterföreställningar, musikunderhållning och konstnärlig dans. Därjämte har i nämnda motion riktats kritik mot bestämmelserna om uttagande av skatt å vissa biografföreställningar, mot fördelningen av nöjesskatten samt mot reglerna om uttagande av nöjesskatt vid sammansatta tillställningar. Motionären har vidare ifrågasatt införande av nöjesskatt å vissa restaurangbesök ävensom skatt å veckotidskrifter, varjämte kritiserats uttagande av skatt å vissa grammofonskivor.

Rörande regleringen på ifrågavarande områden, i den mån densamma icke framgår av den ovan lämnade redogörelsen, må anföras följande.

Nöjesbeskattningen av sport, idrott och gymnastik.

I förordningen den 30 maj 1919 om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjestillställningar beskattades i fråga om uppvisningar i sport och idrott inga andra nöjen än uppvisning i professionell idrott och annan liknande tillställning samt kapplöpning, travkörning och uppstigning i luftballong eller flygmaskin ävensom uppvisning i boxning. Redan 1920 infördes emellertid, efter motion i riksdagen, beskattning av uppvisning i icke professionell idrott, dock efter en lägre skattesats än som gällde för övriga skattepliktiga uppvisningar i sportsliga och idrottsliga övningar. Genom beslut av 1933 års riksdag kom även motorfordonstävling att hänföras till skattepliktiga nöjen. Av 1933 års bevillningsutskott framhölls i dess av riksdagen godkända betänkande nr 63, att då till idrott icke ansetts hänförliga sådana kroppsövningar, vid vilkas utövande använda redskap eller djur hade en mera huvudsaklig betydelse och desamma i regel vore jämförelsevis dyrbara såsom exempelvis i fråga om tävlingar med motorfordon, motorbåtar eller segelbåtar ävensom prishoppningar och prisridningar, dessa slag av nöjen icke ansetts kunna träffas av nöjesskatt i andra fall än de särskilt uppräknade. Utskottet anförde vidare att det uppenbarligen saknades fog för att undantaga sistnämnda tillställningar från skatt, samtidigt med att de egentliga idrottsövningarna samt vissa slag av sportsliga tävlingar såsom kapplöpningar vore underkastade beskattning. Med hänsyn till det anförda förordade utskottet en omarbetning av nöjesskatteförordningen men föreslog utan avvaktan därå, att motorfordonstävling skulle underkastas beskattning, vilket förslag genomfördes. Den av utskottet förordade utredningen kom emellertid icke till stånd.

Den här omförmälda regleringen av beskattningsområdet kom, såvitt nu är i fråga, i huvudsak att bestå till dess den nu gällande förordningen trädde i kraft. Dock må anmärkas, att i 1940 års förordning om nöjesskatt infördes en allmän bestämmelse av innebörd att med de i förordningen angivna nöjestillställningarna jämställdes även tillställningar, vilka till sin art och sitt syfte vore jämförliga med de angivna.

I gällande nöjesskatteförordning har i överensstämmelse med 1944 års nöjesskatteutrednings förslag samtliga tävlingar eller uppvisningar i sport, idrott och gymnastik hänförs till nöjestillställningar.

Rörande frågan om lindring av nöjesskatten hänvisas till särskild redogörelse härutinnan.

Nöjesbeskattningen av teater, musik m. m.

Enligt 1919 års förordning hänfördes till nöjestillställningar konsert, opera- och annan musikalisk föreställning, dramatisk och litterär föreställning samt uppvisning i konstnärlig dans. Den sålunda gjorda avgränsningen av skattepliktiga tillställningar är i huvudsak alltjämt gällande.

Beträffande de kungl. teatrarna genomfördes vid 1923 års riksdag, i anledning av motionsvis framställt yrkande, den ordningen att dessa teatrar undantogs från nöjesskatteförordningens tillämpning samt att skyldigheten att vid avsedda teatrar upptaga nöjesskatt reglerades genom en särskild förordning. Anledningen härtill var, att det ansågs riktigast att de kungl. teatrarnas nöjesskatt tillföll statsverket — nöjesskatten var då helt kommunal — för att tillgodoföras verksamheten vid dessa teatrar. Denna ordning är i princip alltjämt bestående; dock att någon författning om uttagande av särskild avgift vid de kungl. teatrarna numera icke finnes. Det må ytterligare anmärkas, att 1944 års nöjesskatteutredning föreslog den sakliga ändringen beträffande de kungl. teatrarna att undantaget från nöjesskatteförordningens tillämpning skulle gälla även föreställningar, som av någon av dessa teatrar anordnades utanför Stockholm eller inom Stockholm å annan lokal än den vanliga. Detta förslag godtogs dock icke av departementschefen vid framläggandet av 1945 års proposition om nöjesskatten.

Rörande frågan om lindring av nöjesskatten hänvisas till särskild redogörelse härutinnan.

Vissa regler om lindring i nöjesskatten.

Före ikraftträdandet av den nu gällande förordningen om nöjesskatt uttogs nöjesskatten efter olika taxor, beroende på nöjestillställningens art och syfte. Enligt lägsta taxan, som tillämpades i fråga om tillställningar avseende teater, musik och liknande samt icke professionell idrott, utgjorde skatten 15 procent av biljettpriiset. 1944 års nöjesskatteutredning förordade en för samtliga nöjestillställningar enhetlig nöjesskatt å 20 procent. Då emellertid en dylik skärpning av nöjesskatten för de till lägsta taxan hänförliga nöjestillställningarna knappast rimligen borde genomföras utan att kompensation i en eller annan form bereddes icke endast teater- och musikverksamhet utan även idrottsrörelsen, framlade de sakkunniga vissa förslag till sådan kompensation.

Sålunda föreslog de sakkunniga beträffande idrottsrörelsen den lindringen i nöjesbeskattningen, att för uppvisning eller tävling i icke professionell

idrott eller gymnastik eller i hästsport nöjesskatten skulle utgå endast å det belopp, varmed summan av de erlagda avgifterna översteg 2 000 kronor.

I fråga om nöjesbeskattningen av teater- och musiklivet förordade de sakkunnigas majoritet, att höjningen av denna beskattning skulle kompenseras på så sätt att en viss del — tre procent — av de sammanlagda nöjesskatte-medlen skulle avsättas till en fond, som enligt Kungl. Maj:ts bestämmande skulle användas till främjande av teater- och musiklivet. De sakkunnigas ordförande åter fann den närmast till hands liggande lösningen vara, att då staten redan genom utdelning av lotterimedel bedreve en omfattande bi-dragsverksamhet för ifrågavarande ändamål, en kompensation lämnades åt den teater- och musikverksamhet, som icke ansåges böra drabbas av skattehöjningen, genom en utvidgning av den sålunda redan bedrivna understödsverksamheten.

I 1945 års proposition (nr 344) föreslog departementschefen att nöjesskatten skulle i princip utgå med 15 procent, varigenom fördelarna med en enhetstaxa bibehölles samtidigt som olägenheterna av en skatteskärpning för de lägst beskattade tillställningarna undanröjdes. För att i huvudsak undgå den skatteminskning, som denna lösning medförde, förordades vidare den avvikelser från enhetstaxan, att biografföreställningar skulle beskattas något hårdare. I fråga om uppvisningar och tävlingar i icke professionell idrott och gymnastik ansåg departementschefen emellertid lämpligt att vidtaga en jämkning i den föreslagna principen för uttagande av nöjesskatt. Här om anfördes i propositionen följande.

Vid flertalet dylika uppvisningar och tävlingar är avgiften förhållandevis låg och publiken ganska fåtalig, varför nöjesskatten för varje särskild tillställning i regel uppgår till endast ett mindre belopp. Ifrågavarande uppvisningar och tävlingar intaga därjämte en särställning i så måtto, att desamma i stor utsträckning möjliggöras genom frivilligt oavlönat arbete inom idrottsrörelsen samt syfta till att främja denna rörelse. Med hänsyn härtill och i syfte jämväl att förenkla kontrollen över uttagandet av nöjesskatt för tillställningar av förevarande slag tillstyrker jag, att befrielse medgives för nöjesskatt för uppvisning eller tävling i icke professionell idrott eller gymnastik med belopp motsvarande skatten för inträdesavgifter och andra därmed likställda avgifter intill 2 000 kronor för varje särskild tillställning.

Den av departementschefen sålunda föreslagna undantagsbestämmelsen infördes i 15 § i departementsförslaget.

I anledning av propositionen väcktes ett flertal motioner i riksdagen med yrkanden om undantag från eller nedsättning i nöjesskatten för tillställningar anordnade av ideella organisationer och sådana sammanslutningar, som hade till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal. Av 1945 års bevillningsutskott, som behandlade propositionen och motionsyrkandena i betänkande nr 66, ansågs att avsedda motioner borde i någon mån tillgodoses. Efter att ha avvisat ett alternativ av innebörd, att befrielse från nöjesskatt skulle i viss utsträckning beviljas — förutom för uppvisning eller tävling i icke professionell idrott eller gymnastik — jämväl för sådana tillställningar som avsåges i 3 § a) i departementsförslaget (teaterföreställ-

ningar m. m.), anförde utskottet bl. a. att utskottet ansett sig böra följa en annan linje och i stället anknyta rätten att erhålla lindring i nöjesbeskattningen i första hand till det förhållandet, att nöjestillställning anordnades av en ideell organisation av närmare angivet slag. Utskottet förordade vidare bl. a. den begränsningen av skattelindringen att densamma icke skulle avse danstillställningar eller biografföreställningar med visst undantag. Beträffande frågan i vilken utsträckning lindring i nöjesbeskattningen borde ske hade utskottet — med hänsyn särskilt därtill att en dylik förmån i beskattningshänseende torde ha sin största betydelse för organisationer som arbetade med små resurser och anordnade tillställningar, till vilka anslutningen vore förhållandevis ringa — stannat för att förorda, att befrielse från nöjesskatt skulle åtnjutas för varje tillställning från den del av skatten, som belöpte å ett sammanlagt avgiftsbelopp av 500 kronor. Utskottet uttalade vidare den åsikten, att även om idrotten vore förtjänt av att i största möjliga utsträckning stödjas av det allmänna, det dock icke kunde vara befogat att ställa idrotten i särskilt gynnad ställning i förhållande till andra ideella organisationer, för vilka utskottet föreslagit nedsättning av nöjesskatten. Resultatet av utskottets överväganden blev en omarbetning av 15 § i departementsförslaget av den huvudsakliga innebörden, att med avseende å den av utskottet föreslagna skattelindringen denna skulle tillkomma *dels* ideell organisation, som hade till uppgift att stödja teater- eller musikverksamhet, att befordra nykterhet, folkbildning eller folkuppfostran, eller att främja religiösa eller politiska syften, *dels* sådan ideell organisation, som avsåge att stödja icke professionell idrott eller gymnastik eller att främja hästsport, och *dels* — med viss begränsning — organisation, som hade till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal. Vad utskottet föreslagit godkändes av riksdagen.

Den nu gällande lydelsen erhöi 15 § nöjesskatteförordningen vid 1950 års riksdag, som genom proposition nr 227 förelades förslag om vissa ändringar i förordningen. Genom ifrågavarande omarbetning av paragrafen åsyftades att bringa dess innehåll i bättre överensstämmelse med vad som avsågs vid bestämmelsernas tillkomst samt att i vissa avseenden förenkla paragrafens tillämpning. Sistnämnda syfte tillgodosågs bl. a. på det sättet att avgränsningen av kretsen utav befrielseberättigade organisationer skedde med beaktande av föreskrifterna i 38 § förordningen om arvsskatt och gåvoskatt, däri stadgas att från gåvoskatt är befriade stiftelser med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål.

Slutligen må nämnas, att i motioner till 1952 års riksdag framställdes yrkande om sådan ändring av 15 § nöjesskatteförordningen att folketshusförening eller folkparksförening så ock annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal skulle åtnjuta i paragrafen avsedd skattelindring oavsett vilket slag av tillställning som anordnades. Av 1952 års bevillningsutskott, som upptog avsedda motioner — jämte andra —

till behandling i betänkande nr 18, föreslogs skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning av de i betänkandet berörda spörsmålen. Av utskottet uttalades i betänkandet bl. a. att utgångspunkten borde vara att en lika behandling i skattehänseende av samtliga de i 15 § avsedda organisationerna fortfarande borde upprätthållas. Utskottsbetänkandet godkändes av riksdagen.

Frågan om införandet av skatt på tidskrifter av förströelsekaraktär.

Frågan om införande av en tidskriftsskatt har vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens prövning, senast år 1950. Beträffande tidigare förslag i detta hänseende får utskottet hänvisa till 1950 års bevillningsutskotts betänkande nr 41, s. 5—9.

Vid 1950 års riksdag framställdes i de likalydande motionerna I: 240 och II: 284 yrkande om införande av skatt på tidskrifter av förströelsekaraktär. 1950 års bevillningsutskott, som prövade nämnda motionsyrkande i samband med behandlingen av proposition nr 193 med förslag om upphävande av förordningen om pappersskatt, avstyrkte i ovannämnda betänkande nr 41 dessa motioner under hänvisning till att frågan om en beskattning av förströelsetidskrifter — vilken ur statsfinansiell synpunkt icke vore av oväsentlig betydelse — fortfarande vore under Kungl. Maj:ts prövning.

Av innehållet i de nu föreliggande motionerna må här återgivas följande.

I de likalydande motionerna I: 164 och II: 204 har inledningsvis erinrats om vad som i vissa hänseenden tidigare förekommit i fråga om nöjesbeskattningen av idrotten. Därefter har motionärerna anfört bl. a. följande. Erfarenheten från den tid den nuvarande nöjesskatteförordningen varit i kraft hade visat, att nöjesskatten vållat den svenska idrottsrörelsen stort ekonomiskt avbräck. Skatten, som utginge efter bruttointkomsten på varje biljett, hade lett till att det kvarstående nettot, sedan alla omkostnader för idrottsredskap, planhyra, försäkringar etc. blivit täckta, ofta även vid publikdragande tävlingar blivit skäligen anspråkslöst. Icke sällan inträffade det att vinsten åtes upp av nöjesskatten och förbyttes i förlust. Att idrottsföreningarnas omkostnader för materiel o. d. rörde sig om avsevärda belopp framginge av att den årliga nyanskaffningen av idrottsmateriel för närvarande uppginge till tolv miljoner kronor. De kommunala myndigheterna hade i stor utsträckning beviljat hel eller delvis befrielse från erläggande av den å kommunen fallande delen av skatten. Det syntes motionärerna önskvärt att även staten toge sin ställning i fråga om nöjesskatten för idrottsorganisationerna under omprövning. Om en idrottsförening anordnade en ren nöjestillställning åtnjöt befrielse från en del av skatten. Här vore idrottsföreningarna helt att jämställa med andra ideella föreningar. Denna jämställdhet ansåge motionärerna böra bibehållas. I den för de ideella föreningarna gemensamma bestämmelsen ifrågasattes icke annan ändring än

att det från nöjesskatt undantagna beloppet på grund av penningvärdets fall skulle höjas. Vad beträffade tävlingsverksamheten intoge emellertid idrottssammanslutningarna en särställning bland de ideella föreningarna. Samtidigt som denna verksamhet förskaffade dem nöjesskattepliktiga intäkter, befrämjade den idrottsrörelsens ideella syften. Anordnandet av idrotts-tävlingar hade i och för sig ett rent ideellt syfte. Åskådarna stimulerades genom dessa att ägna sig åt idrott, och de enskilda idrottsmännen sporrades att förkovra sig i idrottsligt kunnande av sin önskan att få deltaga i tävlingar. Tävlingsarna främjade sålunda direkt det mål, för vilket idrottsrörelsen arbetade, nämligen största möjliga antal aktiva idrottsmän med bästa möjliga färdigheter i olika idrotter. Med hänsyn till kostnaderna för tävlingarna hade det emellertid blivit nödvändigt att upptaga inträdesavgifter av publiken, varför tävlingarna fått karaktären av en ekonomisk verksamhet. Såge man tävlingsverksamheten på detta sätt, kunde det icke anses rimligt att belägga tävlingarna med nöjesskatt, då man därigenom motverkade idrottens ideella syfte. Bakom bestämmelsen om befrielse från skatt för schacktävlingar torde ligga ett liknande resonemang. Ytterligare borde anmärkas att Sverige vore det enda av de nordiska länderna där nöjesskatt uttoges på amatöridrott, vilket lett till att svenska idrottssammanslutningar nödgats avstå från att anordna vissa större internationella tävlingar, som icke blott skulle ha medfört ökade intäkter för arrangörerna utan även ökade besök av utländska turister.

I m o t i o n e n I : 2 9 4 har motionären inledningsvis framhållit att nöjesskattens allmänna principer och konsekvenser inte blivit föremål för en så ingående granskning, som skulle varit önskvärd. Nøjesskatteförordningen vore därför enligt motionärens mening inte på tillfredsställande sätt avpassad efter vår tids uppfattning om vad som i detta avseende borde bli föremål för beskattning. Framför allt syntes icke de konsekvenser, som ur kulturell synpunkt följde av ifrågavarande beskattning, ha blivit beaktade i önskvärd utsträckning. Därefter har motionären anfört i huvudsak följande. Bland de nöjestillställningar, för vilka skatt skulle utgå, inginge även teaterföreställningar. Härifrån undantoges dock nöjestillställning, som anordnades av kungl. teatern eller kungl. dramatiska teatern i Stockholm å lokal, som för teaterns verksamhet i huvudstaden stadigvarande begagnades. För teaterföreställning, som gaves å annan plats i t. ex. riksteaterns regi, skulle däremot — även om ensemblen vore från dramatiska teatern — beskattning ske. Många kommuner beviljade emellertid restitution för kommundelen av nöjesskatten. Det kunde inte anses rättvist, att teaterverksamheten i landsorten skulle arbeta under mindre gynnsamma förhållanden än de kungliga teatrarna i Stockholm. Tvärtom borde det anses angeläget att landsortens teaterverksamhet befrämjades i så stor utsträckning som möjligt. Teater, musik och liknande underhållning, konstnärlig dans, idrott och gymnastik hade tyvärr i vår tid små möjligheter att framgångsrikt kunna konkurrera med den mängd av kulturellt lågvärdiga nöjen, som i olika for-

mer utbjödes av den merkantila nöjesindustrien. Det borde övervägas, om icke nöjesskatten helt borde avskaffas för teaterföreställningar och sådana tillställningar, som ovan nämnts. Beträffande biografföreställningar gällde, att nöjesskatt utginge efter högre procentsatser än för nöjestillställning i allmänhet. Vid biografföreställningar visades film av ur kulturell synpunkt mycket skiftande värde, och det torde därför inte vara möjligt att generellt fritaga filmen från nöjesskatt. Det syntes emellertid vara önskvärt, att det nuvarande systemet med befrielse från nöjesskatt för vissa kulturellt värdefulla filmer förenklades och vunne en vidare tillämpning. Det syntes också motiverat att för nöjesskatteförordningens tillämpning en säkrare precisering vunnas av vad som skulle vara att betrakta som nöjestillställning. Det syntes t. ex. ha inträffat, att av religiösa samfund anordnade andliga konserter, vid vilka predikan förekomme, beskattats som nöjestillställning. Tillämpningen syntes också ha varierat från fall till fall. Större enhetlighet i tillämpningen borde enligt motionärens mening eftersträvas, varför frågan om de gällande föreskrifternas utformning borde upptagas till prövning. Även i fråga om fördelningen mellan stat och kommun och mellan olika kommuner liksom i fråga om användningen av nöjesskattemedel funnes åtskilligt, som bättre borde anpassas till de förändringar i samhället, som ägt rum under de senare decennierna. Om det sålunda för vissa av de nu nöjesskattebelagda tillställningarna kunde ifrågasättas, om nöjesskatt verkligen borde utgå, funnes det å andra sidan områden, som eventuellt borde beläggas med nöjesskatt. Som exempel härpå kunde nämnas spritrestaurangerna, vilka hade att erlægga nöjesskatt endast om spritserveringen skedde i samband med dans. Man kunde emellertid konstatera att allmänheten i många fall inte betraktade spritrestaurangerna som näringsställen utan som nöjesplatser, och i så fall borde nöjesskatt utgå lika väl på restaurangbesök som på nu redan nöjesskattebelagda tillställningar. Frågan om skatt på veckotidningar, som tidigare behandlats av riksdagen, hade icke fått någon lösning, mest på grund av de svåra gränsdragningsproblemen. Utöver den rikliga floran av s. k. kolorerade veckotidningar hade under senare tid ännu en form av ur kulturell synpunkt lågvärdig litteratur tillkommit, nämligen de s. k. seriemagasinen. Dessa hade vunnit en allt större spridning, och de måste sägas utgöra en allvarlig fara för barn och ungdom. Sådan litteratur, som enligt motionärens uppfattning inte kunde ge läsarna något som helst av kulturellt värde, borde bli föremål för särskild beskattning. Det vore naturligtvis möjligt, att beskattning av de s. k. seriemagasinen inte kunde genomföras på grund av gränsdragningssvårigheterna, men i så fall borde man tillämpa samma regel även inom andra områden. Grammofonskivor vore, oavsett vilken musik det gällde, skattebelagda. Därigenom uppkomme den i sanning underliga situationen, att man t. ex. finge betala skatt, då man köpte Beethovens femte symfoni på grammofonskiva, men inte om man köpte ett s. k. seriemagasin om Stålmannen. Det behövde knappast diskuteras huruvida en sådan skattelagstiftning vore kulturfrämjande.

Utskottet. I de föreliggande motionerna har framställts krav på en revision i olika hänseenden av nöjesskatteförordningen. Sålunda yrkas i de likalydande motionerna I: 164 och II: 204 skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om förslag till nästa års riksdag om sådan ändring av nämnda förordning, att tävlingar och uppvisningar i idrott eller gymnastik, som anordnas av förening, vars ändamål är att främja icke professionell idrott eller gymnastik, fritages från nöjesskatt för dessa tävlingar och uppvisningar. I motionen I: 294 hemställs om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en allmän översyn av nöjesskatteförordningen. Som stöd för sistnämnda yrkande har motionären anfört bl. a. att det borde övervägas, om icke nöjesskatten helt borde avskaffas för tillställningar avseende teater, musik och liknande underhållning, konstnärlig dans samt idrott och gymnastik. I vad avser idrott och gymnastik åsyftas i motionen I: 294 uppenbarligen icke andra tillställningar än som omförmäles i de likalydande motionerna I: 164 och II: 204.

Här avsedda tillställningar på teater- och musiklivets område har varit föremål för nöjesbeskattning alltsedan nöjesskatten år 1919 infördes i vårt land. I vad avser idrottsrörelsen hänfördes redan 1920, efter motion i riksdagen, uppvisningar och tävlingar i icke professionell idrott under nöjesskatten; dock må anmärkas att boxningen särskilt upptagits bland skattepliktiga nöjen redan i 1919 års förordning. Så länge nöjesskatten uttogs efter olika taxor, vilket var uttryck för en princip om gradering av nöjestillställningarnas beskattning efter deras värde för samhället, har de avsedda tillställningarna — bortsett från boxningen — alltid varit beskattade efter lägsta taxan, där skatten enligt 1940 års förordning om nöjesskatt utgick med 15 procent av biljettpriset.

Vid den revision av bestämmelserna om nöjesskatten, som genomfördes vid 1945 års höstriksdag, förelåg ett starkt önskemål om ersättande av taxorna med en enhetstaxa. Dess genomförande ansågs av hänsyn till de här ifrågavarande, lägst beskattade nöjestillställningarna endast kunna ske på så sätt, att skatteskärpning icke inträdde för avsedda tillställningar. Vid en enhetstaxa av 15 procent skulle emellertid nöjesskatten icke komma att inbringa vad som förutsatts. Det ansågs därför av statsfinansiella skäl nödvändigt att genomföra den avvikelser från principen om en enhetlig skattesats att biografföreställningarna bibehölls vid den dittillsvarande beskattningen, vilken var något högre än som skulle följt av enhetstaxan. Sedermera har skatten på biografföreställningar höjts väsentligt.

En ytterligare jämkning i principen för uttagande av nöjesskatt ansågs av departementschefen lämplig, nämligen såvitt anginge uppvisning och tävling i icke professionell idrott eller gymnastik. Beträffande dylika nöjestillställningar föreslogs sålunda i 15 § av det i 1945 års nöjesskatteproposition (nr 344) framlagda departementsförslaget befrielse för varje tillställning från den del av nöjesskatten, som belöpte å ett sammanlagt avgiftsbelopp av 2 000 kronor. I anledning av propositionen väcktes ett stort antal motioner med yrkanden om befrielse från eller lindring i nöjesskatten.

Inom 1945 års bevillningsutskott, som behandlade nöjesskattefrågan i betänkande nr 66, ansågs att dessa motionsyrkanden borde i någon mån tillgodoses. Därvid ifrågasattes inom utskottet den lösningen att befrielse från nöjesskatt skulle i viss utsträckning beviljas — förutom för uppvisning eller tävling i icke professionell idrott eller gymnastik — jämväl för teaterföreställning, musikunderhållning, litterär underhållning samt uppvisning i konstnärlig dans. Bevillningsutskottet avvisade emellertid denna lösning med motivering att man därigenom skulle på nytt komma tillbaka till systemet med tre taxor och att lindringen i nöjesbeskattningen skulle bli mera omfattande än som kunde anses motiverat av hänsynen till de ideella organisationerna. Utskottet följde i stället en annan linje och förordade att rätten att erhålla lindring i nöjesbeskattningen i första hand anknötes till det förhållandet, att nöjestillställning anordnades av en ideell organisation av närmare angivet slag. I sammanhang därmed uttalade bevillningsutskottet den åsikten att även om idrotten vore förtjänt av att i största möjliga utsträckning stödjas av det allmänna det dock icke kunde vara befogat att ställa idrotten i särskilt gynnad ställning i förhållande till de avsedda ideella organisationerna. Resultatet av dessa överväganden blev, att utskottet föreslog en helt ny utformning av 15 §, vilken godtogs av riksdagen. Sedan vid 1950 års riksdag nämnda paragraf undergått en omarbetning, som icke berörde grunderna för den år 1945 gjorda avvägningen, har paragrafen den huvudsakliga innebörden, att vissa organisationer åtnjuter skattebefrielse med 75 kronor för varje nöjestillställning, i vilken icke till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen eller biografföreställning med visst undantag. Till de avsedda organisationerna hör bl. a. sådana som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål.

Vid ställningstagandet till de föreliggande önskemålen om undantag från nöjesbeskattningen för tillställningar avseende icke professionell idrott eller gymnastik, teater, musik och liknande underhållning samt konstnärlig dans finner utskottet det icke vara möjligt att inom ramen för nöjesskattens nuvarande konstruktion tillgodose dessa önskemål. Ett undantagande av dessa tillställningar från nöjesskatteförordningens tillämpning komme bl. a. att medföra åtskilliga svårigheter med avseende å gränsdragningen mellan skattepliktiga och icke skattepliktiga tillställningar. Utskottet finner det vidare utslutet att i anledning av de förevarande motionerna förorda en så genomgripande översyn av grunderna för nöjesskatten som skulle föranledas därav, att samtliga ovannämnda tillställningar bleve skattefria. Med anledning av vad som anförts i de likalydande motionerna I: 164 och II: 204 vill utskottet tillika uttala, att utskottet icke funnit det sakligt motiverat att ställa i motionerna avsedda tävlingar och uppvisningar i ett särskilt gynnsamt läge med avseende å nöjesskatten.

Även om utskottet sålunda icke i anledning av förevarande motioner kan förorda en ändring av gränsen mellan skattepliktiga och icke skattepliktiga

nöjen har, närmast i anledning av vad som anförts i motionerna I: 164 och II: 204, inom utskottet ifrågasatts en höjning av det i 15 § nöjesskatteförordningen skattefria beloppet om 75 kronor. Ehuru skäl talar för en sådan höjning är dock utskottet icke berett att nu taga ställning till denna fråga. Därvid har utskottet fäst avseende vid att 1952 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om en översyn i visst hänseende av 15 § nöjesskatteförordningen, och utskottet utgår ifrån att vid denna översyn frågan om det skattefria beloppets storlek jämväl kommer under bedömande.

I motionen I: 294 har motionären uttryckt önskemål om att nuvarande system med befrielse från nöjesskatt för kulturellt värdefulla filmer förenklades och vunne vidare tillämpning. Med anledning härav får utskottet framhålla, att riksdagen så sent som i fjol antog ett av Kungl. Maj:t i proposition nr 178 framlagt förslag berörande såväl grunderna som ordningen för befrielse från nöjesskatt för visning av film. Med hänsyn härtill bör det enligt utskottets mening icke ifrågakomma att nu vidtaga någon ändring härutinnan.

Vidare har i motionen I: 294 förordats uttagande av nöjesskatt för vissa restaurangbesök. Vad motionären härutinnan anført kan utskottet icke biträda. Motionären har vidare riktat kritik mot nöjesskatteförordningens bestämmelser om s. k. sammansatta tillställningar ävensom om fördelningen av nöjesskatten. Denna kritik, som är av allmän innebörd och icke innefattar konkreta förslag, föranleder ej annat yttrande från utskottets sida än att utskottet ej funnit anledning förorda någon ändring av gällande bestämmelser.

Slutligen har i motionen I: 294 förordats utredning om införandet av en beskattning av vissa tryckalster ävensom en uppmjukning av försäljningskatten å vissa grammofonskivor. Vad angår frågan om beskattning av tidskrifter vill utskottet framhålla, att detta spörsmål vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens prövning, senast vid 1950 års riksdag, som avsåg motioner i ämnet med motivering att frågan vore föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Utskottet vill i anslutning härtill erinra om att med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 maj 1952 tillkallats särskilda sakkunniga — 1952 års kommitté för indirekta skatter — vilken utredning främst skall taga sikte på att genom ökad indirekt beskattning skapa statsfinansiella förutsättningar för en fortsatt social reformverksamhet. I utredningsdirektiven uttalas, att utredningen är oförhindrad att till bedömande upptaga jämväl frågor rörande utformningen i olika avseenden av redan förefintliga indirekta skatter. Då de av motionären berörda frågorna sålunda omfattas av utredningens uppdrag, anser sig utskottet icke böra taga ställning till motionen i denna del och utskottet kan därför icke tillstyrka skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om de av motionären åsyftade skatterna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att de likalydande motionerna I: 164 av herr Hansson m. fl. och II: 204 av herr Gezelius m. fl. om viss ändring av

nöjesskatteförordningen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

2) att motionen I: 294 av herr Bengtson om en allmän översyn av nöjesskatteförordningen m. m. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 mars 1953.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Franzon, Gustaf Elofsson, Spetz, Ramberg, Söderquist, Snygg, Patrick Nilsson och Magnusson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Orgård, Hagberg i Malmö, Sjölin, Olofsson, Brandt, Allard och Strandh.

Reservation

av herrar *Söderquist, Magnusson, Allard* och *Strandh*, som ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

I de föreliggande — — — (=utskottet s. 10 rad 1 uppfifrån—s. 11 rad 18 nedifrån) — — — allmännyttiga ändamål.

Vid ställningstagande till de föreliggande önskemålen om undantag från nöjesbeskattningen för tävlingar och uppvisningar i idrott och gymnastik, som anordnas av förening, vars ändamål är att främja icke professionell idrott eller gymnastik, har utskottet i första hand beaktat att nämnda tävlingar och uppvisningar är av annan art än de nöjestillställningar i övrigt, som enligt nöjesskatteförordningen gjorts till föremål för beskattning. Tävlingsarna och uppvisningarna, som i stor utsträckning möjliggöres genom frivilligt och oavlönat arbete, ingår nämligen såsom en central och ofrånkomlig del i den ideella verksamhet, som ifrågavarande föreningar har till ändamål att främja. Den särställning som ifrågavarande tillställningar sålunda intager motiverar att de undantages från nöjesskatteförordningens tillämpning.

Ett sådant undantag föranleder icke några svårigheter i fråga om gränsdragningen mellan skattepliktig och icke skattepliktig tillställning, då avgörande för bedömningen endast blir tillställningens innehåll och ideella syfte.

Ett undantagande av tävlingar och uppvisningar i idrott och gymnastik anordnade av ideella föreningar, som har till ändamål att främja icke professionell idrott och gymnastik, påkallar fördenskull icke någon genomgripande översyn av grunderna för nöjesskatten.

I motionen — — — (= utskottet s. 12 rad 9 uppifrån—rad 4 nedifrån)
— — — åsyftade skatterna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte — med bifall till de likalydande motionerna I: 164 av herr Hansson m. fl. och II: 204 av herr Gezelius m. fl. — i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t, efter erforderlig utredning, till 1954 års riksdag måtte framlägga förslag om sådan ändring av nöjesskatteförordningen, att tävlingar och uppvisningar i idrott eller gymnastik, som anordnas av förening, vars ändamål är att främja icke professionell idrott eller gymnastik, fritages från nöjesskatt för dessa tävlingar och uppvisningar; samt

2) att motionen I: 294 av herr Bengtson om en allmän översyn av nöjesskatteförordningen m. m. icke måtte för-
anleda någon riksdagens åtgärd.